

Adatfolyam hálók

Finomítás: ellenőrzött modellváltoztatások

dr. Bartha Tamás
Dr. Pataricza András

BME Méréstechnika és Információs Rendszerek Tanszék

Adatfolyam modellezés

Nem determinisztikus DFN formalizmus

– [Jonsson, Cannata]

- **Struktúra**

– Adatfolyam gráf (DFG)

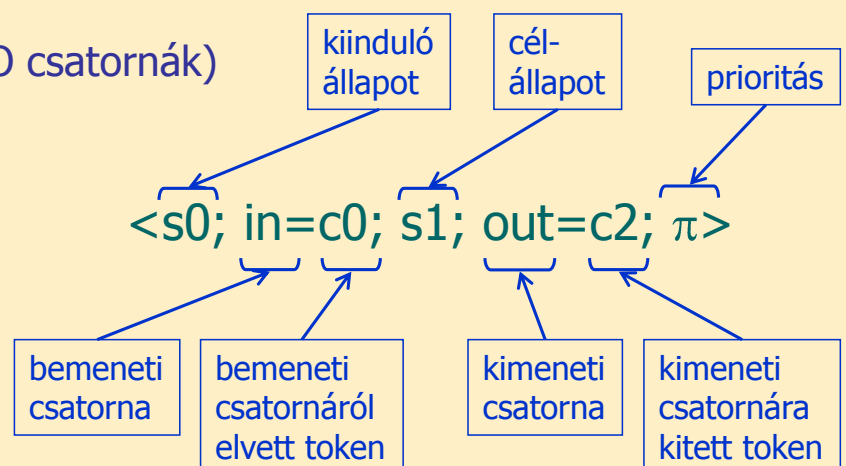
- csomópontok
- irányított élek (FIFO csatornák)

- **Viselkedés**

– Tüzelési szabályok:

- **Adatok**

– (Színes) tokenek



Adatfolyam háló formalizmus

Adatfolyam hálózat formális leírása

- **Adatfolyam hálózat:** egy hármás (N, C, S)
 - N : csomópontok halmaza
 - C : csatornák halmaza
 - I: bemenő csatornák
 - O: kimenő csatornák
 - IN: belső (csomópontok közötti) csatornák
 - S : állapotok halmaza
- **Adatfolyam csatorna:**
 - (alapértelmezés: végtelen kapacitású) FIFO csatorna,
 - egy bemeneti és egy kimeneti csomóponthoz kötve
 - állapota: $S_c = \times^{\infty} M_c$ tokenszekvencia

Adatfolyam csomópont formális leírása

Adatfolyam csomópont: $n = (I_n, O_n, S_n, s_n^0, R_n, M_n)$, ahol

I_n – bemenő csatornák halmaza

O_n – kimenő csatornák halmaza

S_n – csomópont állapotok halmaza

s_n^0 – csomópont kezdőállapota, $s_n^0 \in S_n$

M_n – tokenek halmaza

R_n – tüzelések halmaza, $r_n \in R_n$ egy ötös $(s_n, X_{in}, s'_n, X_{out}, \pi)$

s_n – tüzelés előtti és utáni állapotok, $s'_n \in S$

X_{in} – bemenő leképezés, $X_{in}: I_n \rightarrow M_n$

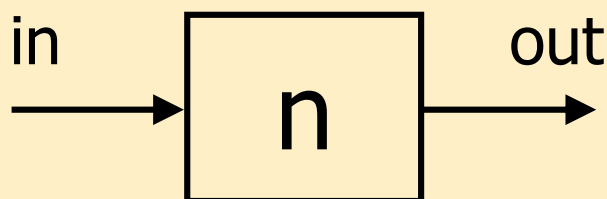
X_{out} – kimenő leképezés, $X_{out}: O_n \rightarrow M_n$

π – tüzelés prioritása, $\pi \in N$

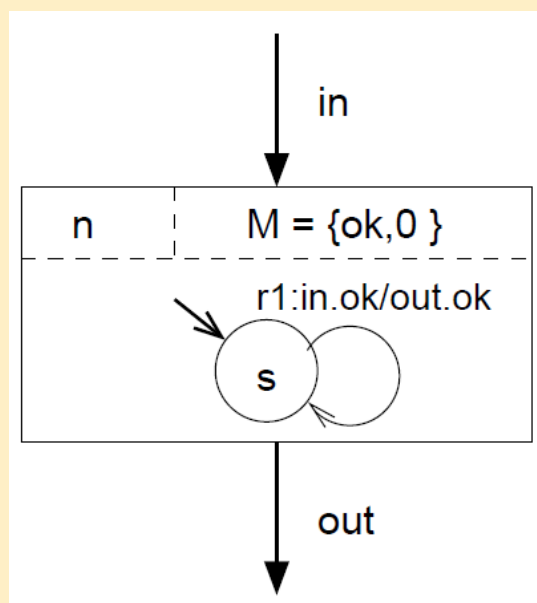
Adatfolyam hálózat jellemzése

- Adatfolyam háló állapota
 - Adatfolyam csomópontok állapota + adatfolyam csatornák állapota
- Adatfolyam csomópontok állapota
 - Az állapot a csomópont működését leíró állapotgép aktuális állapota
 - Állapotváltás: tüzelési szabályok „elsütése” során
- Adatfolyam csatornák állapota
 - Meghatározza a benne levő tokenek száma + színe + sorrendje
 - Kapacitása lehet végtelen vagy véges
 - Végtelen kapacitás \Rightarrow mindig mehet bele token \Rightarrow teljesen „aszinkron”
 - Véges kapacitás: a benne elhelyezett tokenek száma nem lehet több
 - Minden csatorna 1 kapacitású \Rightarrow teljesen „szinkron”
 - Állapotváltás: tüzelési szabályok által megváltoztatott tokeneloszlás

Egy példa



- Egy token kapacitású csatornák
- Hálózat:
 - $DFN = (\{n\}, \{in, out\},$
 - $\{(s,0,0), (s,ok,0), (s,0,ok), (s,ok,ok)\})$
- Csomópontok:
 - $n = (\{in\}, \{out\}, \{s\}, s, \{ok,0\}, \{r1\})$
- Tüzelések:
 - $r1 = \langle s; in=ok; s; out=ok; 0 \rangle$

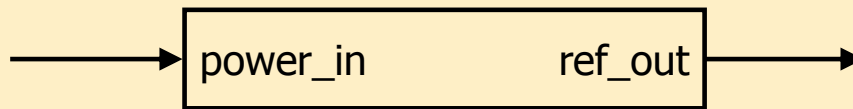


A módszer előnyei

Tulajdonság	Alkalmas
Grafikus, moduláris, kompakt, hierarchikus	Egyszerűen áttekinthető modell
Fekete és átlátszó doboz modell	Modellezés korai fázisban
Finomítási szabályok	Többszintű modellezés
Információáramlás direkt leírása	Hibaterjedés modellezése
Elosztott modell mind finom, mind durva pontossággal	Aszinkron, konkurens események
Adatvezérelt működés	Eseményvezérelt real-time rendszerek
Hívási átlátszóság, atomi tulajdonság, információrejtés	Hibatűrő alkalmazások
Matematikai formalizmus	Formális módszerek
Transzformáció: TTPN, PA	Validáció, időbeli analízis

Másik példa: referenciajel-generátor

(Analóg, de ez nem baj → kvalitatív leírás!)



Alapvető működés:

`r0 = <s0; power_in=OK; s0; ref_out=OK>`

Referenciajel-generátor modellje

Hibamodell:

OK – névleges érték

FTY – névlegestől eltérő érték

UNC – bizonytalan érték

Kiterjesztett működés (normál + hibás + bizonytalanság):

`r0 = <s0; power_in=OK; s0; ref_out=OK>`

`r1 = <s0; power_in=FTY; s0; ref_out=UNC>`

`r2 = <s1; power_in=OK; s1; ref_out=FTY>`

`r3 = <s1; power_in=FTY; s1; ref_out=FTY>`

(meghibásodás folyamata nincs modellezve)

Adatfolyam háló modellek szisztematikus bővítése: modellfinomítás

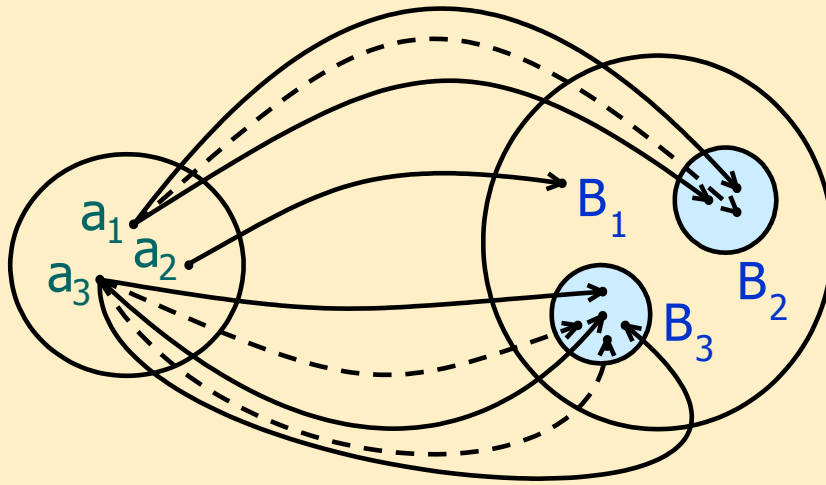
Modellfinomítás adatfolyam hálókra

Modellfinomítás:

- Többszintű modellezés
 - finomítás esetén „top-down” megközelítés
 - magasszintű, nem részletes, nemdeterminisztikus modell
 - finomítás során nemdeterminizmus korlátozása
- Szintek közötti átjárás (formalizált szabályok)
 - ellenőrzött modellváltoztatások
 - megfelelés halmazfinomítási értelemben
- Állapot és viselkedési konzisztencia megőrzése

Halmazfinomítás

Diszjunkt részhalmazok hozzárendelése elemekhez



$\forall a_i, \in A, R(a_i) \subset B$ úgy, hogy $R(a_i) \cap R(a_j) = \emptyset \quad \forall i, j$

Modellfinomítás adatfolyam hálókra

- Fekete doboz nézet
 - Csak a környezettel való kapcsolat jelenik meg
 - szintaktikus interfész: ki- és bemeneti csatornák, üzenettípusok
 - szemantikus interfész: ki- és bemenő üzenetek kapcsolata
- Átlátszó doboz nézet
 - Kommunikáció finomítás
 - komponens szintaktikus interfészének megváltoztatása
 - ki- és bemeneti csatornák és az üzenettípusok száma változik
 - Állapottér finomítás
 - állapotátmeneti reláció elemeinek száma változik
 - Eloszlás finomítás
 - dekompozíció, részkomponensekre bontás, struktúra változik

Modellfinomítás adatfolyam hálókra

Fekete- és átlátszó dobozokra megfogalmazott elvek általánosítása adatfolyam hálókra:

- **Értelmezési tartomány finomítás**
 - a. Token halmaz finomítás
 - b. Állapothalmaz finomítás
- **Struktúra finomítás**
 - Csomópont helyettesítése adatfolyam alhálóval

Az értelmezési tartomány finomítása
Állapottér bővítése, specifikálása

Értelmezési tartomány finomítás

Két típusa van:

1. Tokenek halmazának finomítása

– M'_n finomítottja M_n -nek

2. Állapotok halmazának finomítása

– S'_n finomítottja S_n -nek

vagy-vagy,
egyszerre
csak az egyik

⇒ Tüzelési szabályok megfelelő változtatása

- Ki- és bemeneti csatornák változatlanok
- Struktúra változatlan

Tokenek halmazának finomítása: példa

	n_1	$n_2 = \mathcal{R}(n_1)$
Állapotok	on	{on}
	off	{off}
Tokenek	a	{aa, ab}
	b	{ba, bb}
Tüzelési szabályok	r1	{r11, r12}
	r2	{r21, r22}

eredeti

• $r1 = \langle \text{on}; \text{in}=\text{a}; \text{off}; \text{out}=\text{a} \rangle$

• $r2 = \langle \text{off}; \text{in}=\text{b}; \text{on}; \text{out}=\text{b} \rangle$

• $r11 = \langle \text{on}; \text{in}=\text{aa}; \text{off}; \text{out}=\text{aa} \rangle$

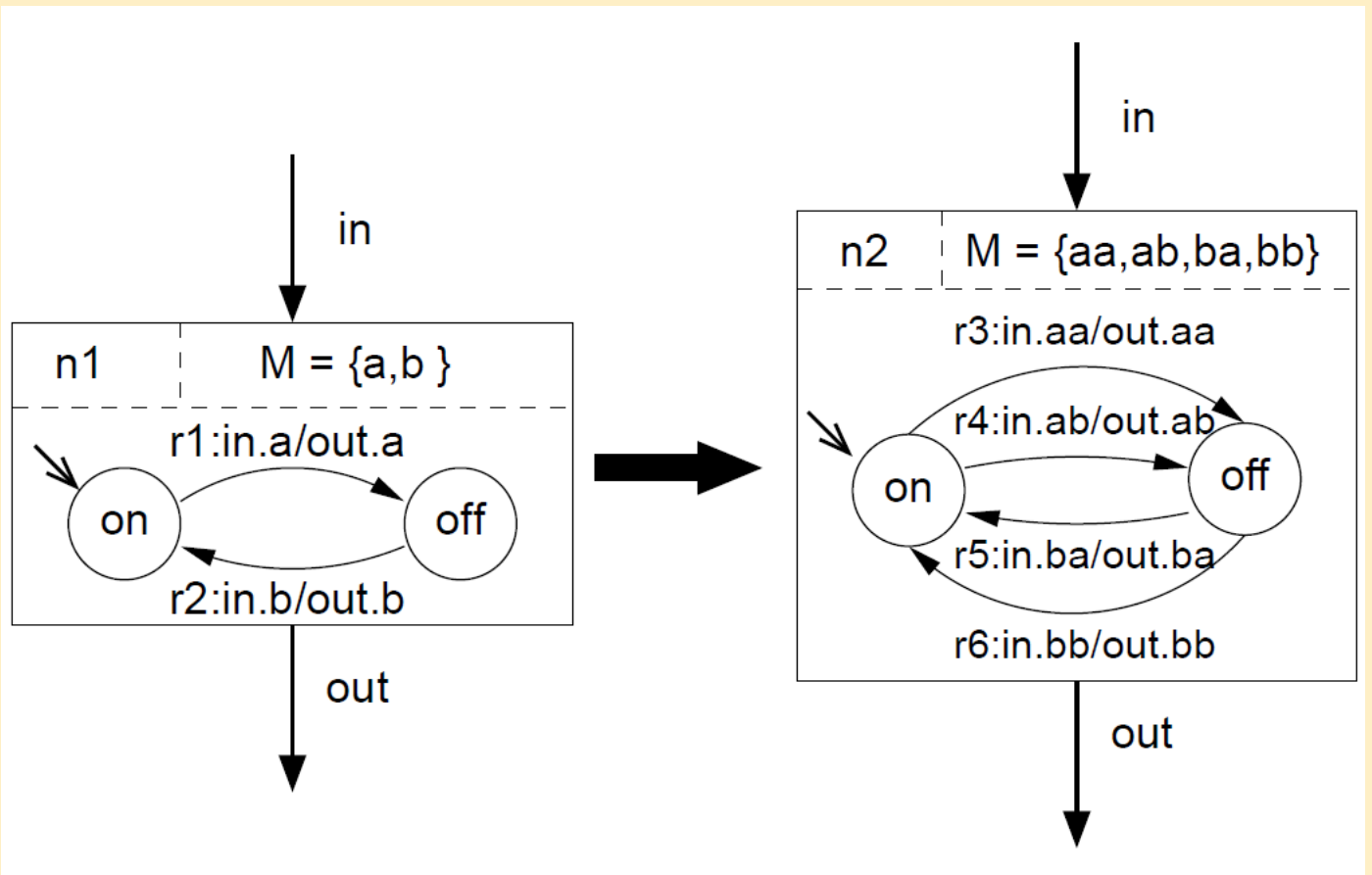
• $r12 = \langle \text{on}; \text{in}=\text{ab}; \text{off}; \text{out}=\text{ab} \rangle$

• $r21 = \langle \text{off}; \text{in}=\text{ba}; \text{on}; \text{out}=\text{ba} \rangle$

• $r22 = \langle \text{off}; \text{in}=\text{bb}; \text{on}; \text{out}=\text{bb} \rangle$

finomított

Értelmezési tartomány finomítás: tokenek halmaza



Állapotok halmazának finomítása: példa

eredeti

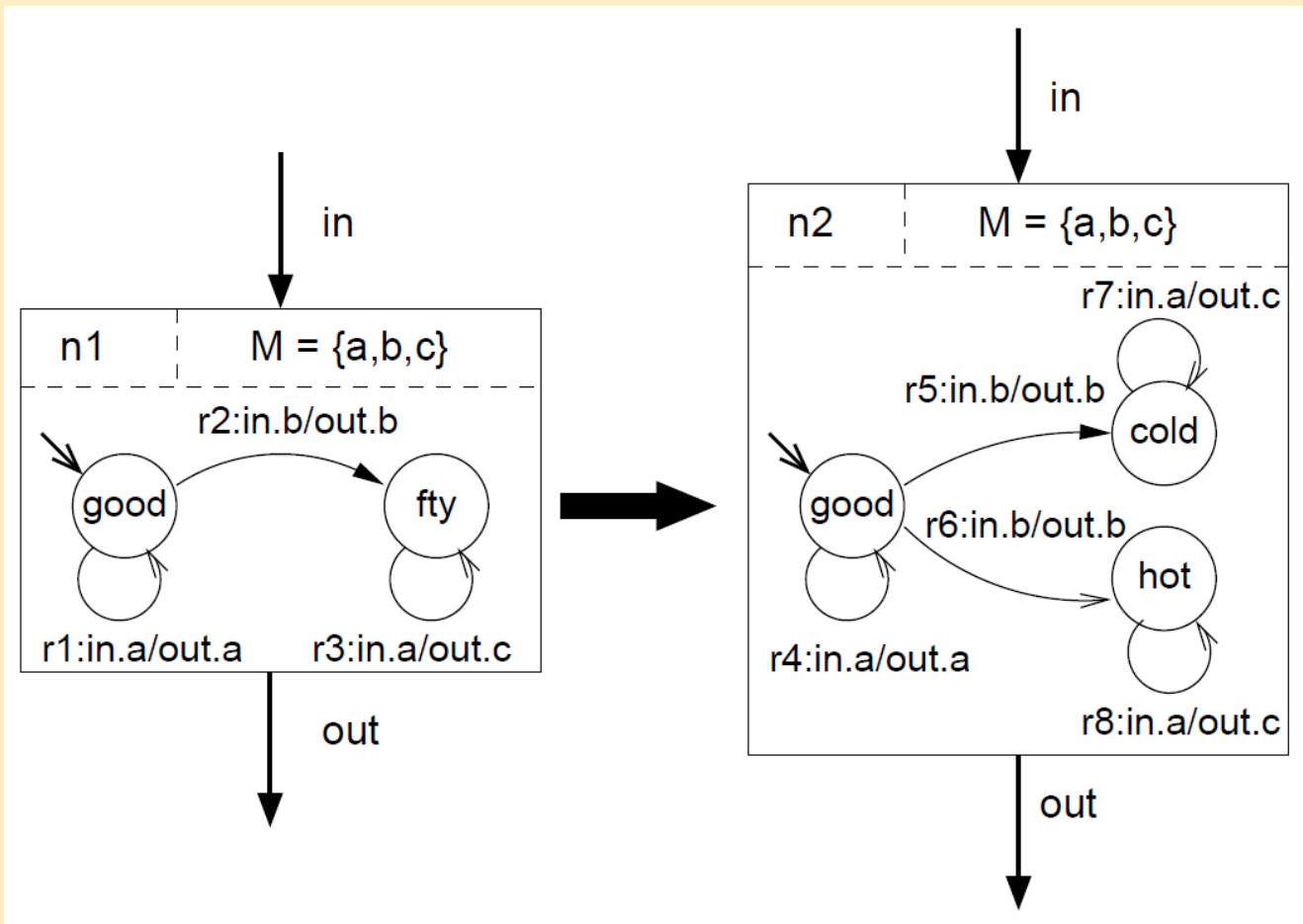
	n_1	$n_2 = \mathcal{R}(n_1)$
Állapotok	good fty	{good} {hot, cold}
Tokenek	a b c	{a} {b} {c}
Tüzelési szabályok	r1 r2 r3	{r11} {r21, r22} {r31, r32}

- $r1 = \langle \text{good}; \text{in}=\text{a}; \text{good}; \text{out}=\text{a} \rangle$
- $r2 = \langle \text{good}; \text{in}=\text{b}; \text{fty}; \text{out}=\text{b} \rangle$
- $r3 = \langle \text{fty}; \text{in}=\text{a}; \text{fty}; \text{out}=\text{c} \rangle$

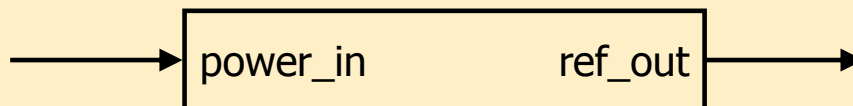
- $r11 = \langle \text{good}; \text{in}=\text{a}; \text{good}; \text{out}=\text{a} \rangle$
- $r21 = \langle \text{good}; \text{in}=\text{b}; \text{cold}; \text{out}=\text{b} \rangle$
- $r22 = \langle \text{good}; \text{in}=\text{b}; \text{hot}; \text{out}=\text{b} \rangle$
- $r31 = \langle \text{cold}; \text{in}=\text{a}; \text{cold}; \text{out}=\text{c} \rangle$
- $r32 = \langle \text{hot}; \text{in}=\text{a}; \text{hot}; \text{out}=\text{c} \rangle$

finomított

Értelmezési tartomány finomítás: állapotok halmaza



Példa: referenciajel-generátor



- Hibamodell:

OK – névleges feszültség

FTY – névlegestől eltérő feszültség

- Működés:

r0 = <s0; power_in=OK; s0; ref_out=OK>

r1 = <s0; power_in=FTY; s0; ref_out=OK>

r2 = <s0; power_in=FTY; s0; ref_out=FTY>

r3 = <s1; power_in=OK; s1; ref_out=FTY>

r4 = <s1; power_in=FTY; s1; ref_out=FTY>

} (eddig UNC)

Példa: referenciajel-generátor (finomított működés)

1. Állapothalmaz finomítás: $s1 \rightarrow s1a, s1b$

$r0 = \langle s0; \text{power_in}=\text{OK}; s0; \text{ref_out}=\text{OK} \rangle$

$r1 = \langle s0; \text{power_in}=\text{FTY}; s0; \text{ref_out}=\text{OK} \rangle$

$r2 = \langle s0; \text{power_in}=\text{FTY}; s0; \text{ref_out}=\text{FTY} \rangle$

$r31 = \langle s1a; \text{power_in}=\text{OK}; s1a; \text{ref_out}=\text{FTY} \rangle$

$r32 = \langle s1b; \text{power_in}=\text{OK}; s1b; \text{ref_out}=\text{FTY} \rangle$

$r41 = \langle s1a; \text{power_in}=\text{FTY}; s1a; \text{ref_out}=\text{FTY} \rangle$

$r42 = \langle s1b; \text{power_in}=\text{FTY}; s1b; \text{ref_out}=\text{FTY} \rangle$

2. Tokenfinomítás: $\text{FTY} \rightarrow \text{LOW}, \text{HIGH}$ (s0 állapot)

3. Tokenfinomítás: $\text{FTY} \rightarrow \text{LOW}, \text{HIGH}$ (s1 állapot)

Példa: referenciajel-generátor (finomított működés)

1. Állapothalmaz finomítás: $s1 \rightarrow s1a, s1b$

2. Tokenfinomítás: $\text{FTY} \rightarrow \text{LOW}, \text{HIGH}$ (s0 állapot)

$r0 = \langle s0; \text{power_in}=\text{OK}; s0; \text{ref_out}=\text{OK} \rangle$

$r11 = \langle s0; \text{power_in}=\text{HIGH}; s0; \text{ref_out}=\text{OK} \rangle$

$r21 = \langle s0; \text{power_in}=\text{LOW}; s0; \text{ref_out}=\text{LOW} \rangle$

$r31 = \langle s1a; \text{power_in}=\text{OK}; s1a; \text{ref_out}=\text{FTY} \rangle$

$r32 = \langle s1b; \text{power_in}=\text{OK}; s1b; \text{ref_out}=\text{FTY} \rangle$

$r41 = \langle s1a; \text{power_in}=\text{FTY}; s1a; \text{ref_out}=\text{FTY} \rangle$

$r42 = \langle s1b; \text{power_in}=\text{FTY}; s1b; \text{ref_out}=\text{FTY} \rangle$

3. Tokenfinomítás: $\text{FTY} \rightarrow \text{LOW}, \text{HIGH}$ (s1 állapot)

Példa: referenciajel-generátor (finomított működés)

1. Állapothalmaz finomítás: $s1 \rightarrow s1a, s1b$
2. Tokenfinomítás: FTY \rightarrow LOW, HIGH (s0 állapot)
3. Tokenfinomítás: FTY \rightarrow LOW, HIGH (s1 állapot)

r0=<s0; power_in=OK; s0; ref_out=OK>

r11=<s0; power_in=LOW; s0; ref_out=LOW>

r21=<s0; power_in=HIGH; s0; ref_out=OK>

r311=<s1a; power_in=OK; s1a; ref_out=LOW>

r321=<s1b; power_in=OK; s1b; ref_out=HIGH>

r411=<s1a; power_in=LOW; s1a; ref_out=LOW>

r412=<s1a; power_in=HIGH; s1a; ref_out=LOW>

r421=<s1b; power_in=LOW; s1b; ref_out=LOW>

r422=<s1b; power_in=HIGH; s1b; ref_out=HIGH>

Bizonytalanság megszűnt

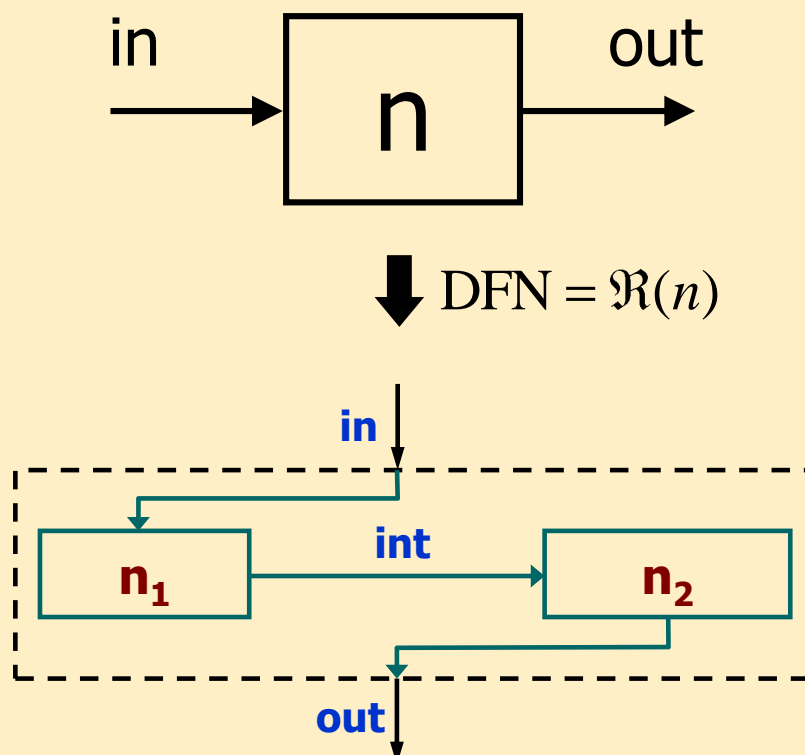
A struktúra finomítása

A modellelemek (hierarchikus) bővítése

Struktúra finomítás

- **Struktúra finomítás:**
 - **Struktúra módosítás**
 - környezethez kapcsolódó csatornák változatlanok
 - belső csomópontok és csatornák keletkeznek
 - **Állapotmegfeleltetés: csomópont \leftrightarrow részháló**
 - **Tokenek halmaza változatlan**
 - **Tüzelésekből *tüzelési szekvenciák* megfelelő kialakítása**
 - bemeneti csatornákon érkező azonos tokenszekvenciákra ugyanazon lehetséges kimeneti tokenszekvenciákat állítja elő

Struktúra finomítás: példa



Struktúra finomítás: példa

	n_1	$n_2 = \mathfrak{R}(n_1)$
Állapotok	good	{good, good, X}, {good, fty, X}
	fty	{fty, good, X}, {fty, fty, X}
Tokenek	a	{a}
	b	{b}
Tüzelési szabályok	r1	{ $\langle r_{n1}1; r_{n2}1 \rangle;$ $\langle r_{n1}1; r_{n2}3 \rangle$ }
	r2	{ $\langle r_{n1}2; r_{n2}2 \rangle;$ $\langle r_{n1}2; r_{n2}4 \rangle$ }

- $r_{n1}1 = \langle \text{good}; \text{in}=\text{a}; \text{good}; \text{out}=\text{a} \rangle$

- $r_{n1}2 = \langle \text{good}; \text{in}=\text{b}; \text{fty}; \text{out}=\text{b} \rangle$

n1

- $r_{n1}1 = \langle \text{good}; \text{in}=\text{a}; \text{good}; \text{int}=\text{a} \rangle$

- $r_{n1}2 = \langle \text{good}; \text{in}=\text{b}; \text{fty}; \text{int}=\text{b} \rangle$

n2

- $r_{n2}1 = \langle \text{good}; \text{in}=\text{a}; \text{good}; \text{out}=\text{a} \rangle$

- $r_{n2}2 = \langle \text{good}; \text{in}=\text{b}; \text{good}; \text{out}=\text{b} \rangle$

- $r_{n2}3 = \langle \text{fty}; \text{in}=\text{a}; \text{fty}; \text{out}=\text{a} \rangle$

- $r_{n2}4 = \langle \text{fty}; \text{in}=\text{b}; \text{fty}; \text{out}=\text{b} \rangle$

Finomítás helyességének ellenőrzése
Hálók transzformációja, biszimuláció

Finomítás ellenőrzés

1. Finomítási szabály-vezérelt tervezőrendszer
2. Definíciók alkalmazása próbálgatással
3. Véges automaták (FSM) felhasználása
 - Struktúra ellenőrzés
 - Csomópont-csomópont, illetve csomópont-részháló párok transzformációja → NDFST
 - Automata párokra biszimuláció keresése

Naplózott modellváltoztatások!

Adatfolyam csomópont →
nemdeterminisztikus véges automata átalakítás

NDFST	jelentés	átírás az n csomópontból
Σ	Bemenő ABC	$(M_n)^i, i= I_n $
Γ	Kimenő ABC	$(M_n)^o, o= O_n $
S	Állapotok halmaza	S_n
S_0	Induló állapot	S_n^0
$\delta: S \times \Sigma \rightarrow S^*$	Állapotátmeneti függvény	$\delta \{r_i(s), r_i(X_{in}), r_i(s')\}$
$\omega: S \times \Sigma \rightarrow \Gamma^*$	Kimeneti függvény	$\omega \{(r_i(s), r_i(X_{in}), r_i(X_{out}))\}$

Adatfolyam hálózat → nemdeterminisztikus véges automata átalakítás

DFN(N, C, S)

$\Sigma = (M_n)^i, i = |I| \text{ és } n \in N$

$\Gamma = (M_n)^o, o = |O| \text{ és } n \in N$

$S = S_{DFN}, s_0 = s_{SFN}^0$

$\delta \{s(fs), im(fs), s'(fs)\}, \forall fs \in FS$

$\omega \{s(fs), im(fs), om(fs)\}, \forall fs \in FS$

Véges automaták biszimulációja

Cél:

- eldönteni két véges automatáról, hogy ekvivalensen viselkednek-e?

Kibővített kimeneti függvény $\overline{\omega}: S \times \Sigma^* \rightarrow \Gamma^*$

Definíció:

- $\overline{\omega}_2$ finomítása $\overline{\omega}_1$ -nek, ha S_2 S_1 -nek, Σ_2 Σ_1 -nek, Γ_2 pedig Γ_1 -nek finomítása

Definíció:

- NDFST₁ és NDFST₂ véges automaták között pontosan akkor van biszimuláció, ha $\overline{\omega}_2$ finomítása $\overline{\omega}_1$ -nek.

Finomítás ellenőrzése

Adatfolyam csomópont \rightarrow nemdeterminisztikus véges automata (NDFST₁)

Adatfolyam hálózat \rightarrow nemdeterminisztikus véges automata (NDFST₂)

- Akkor helyes a finomítás, ha NDFST₂ finomítása NDFST₁-nek

```
function Refinement_Check()
```

```
  if Diff_Struct() then return FAILURE
```

```
  for all  $n_1 \in N_1$ 
```

```
     $n_2$  vagy SDFN2 megfeleltetése  $n_1$ -nek
```

- n_1 transzformációja NDFST₁-vé
- n_2 vagy SDFN₂ transzformációja NDFST₂ -vé

```
    if  $\neg$  Bisimulation() then return FAILURE
```

```
  end for
```

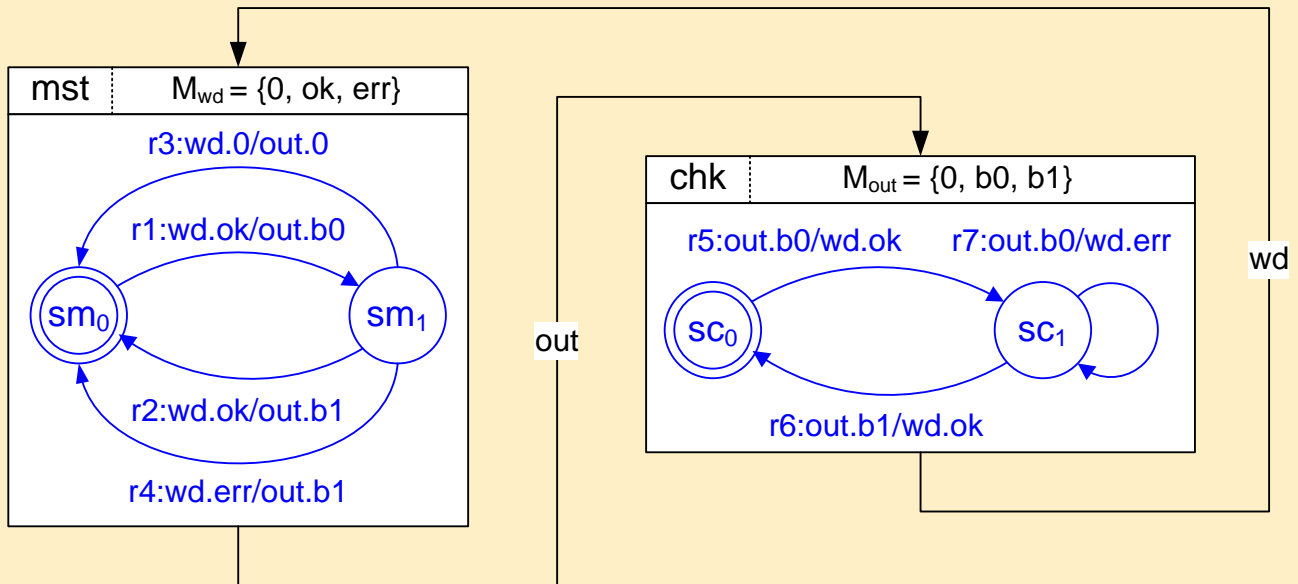
```
  return SUCCESS
```

```
end function
```

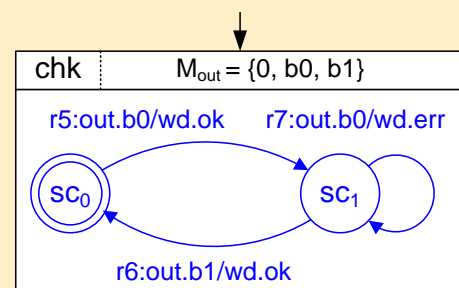
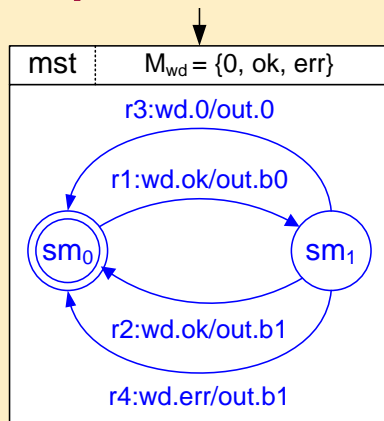
Adatfolyam hálók széthajtogatása

Példa adatfolyam háló

- master: $mst = (\{wd\}, \{out\}, \{sm0, sm1\}, sm0, \{r1, r2, r3, r4\}, \{ok, err, b0, b1\})$,
- checker: $chk = (\{out\}, \{wd\}, \{sc0, sc1\}, sc0, \{r5, r6, r7\}, \{b0, b1, ok, err\})$.

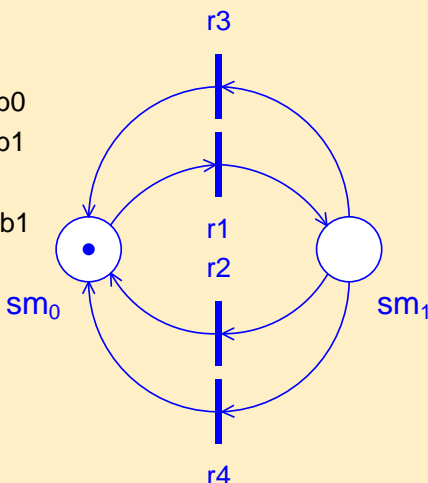


Adatfolyam csomópontok „széthajtogatása”



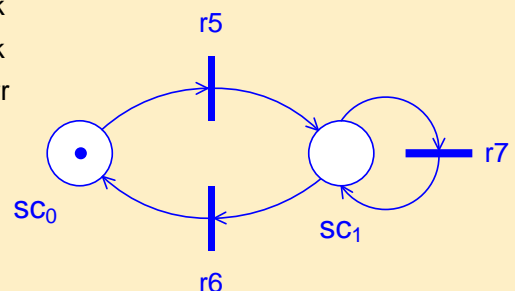
mst

r1:wd.ok/out.b0
r2:wd.ok/out.b1
r3:wd.0/out.0
r4:wd.err/out.b1

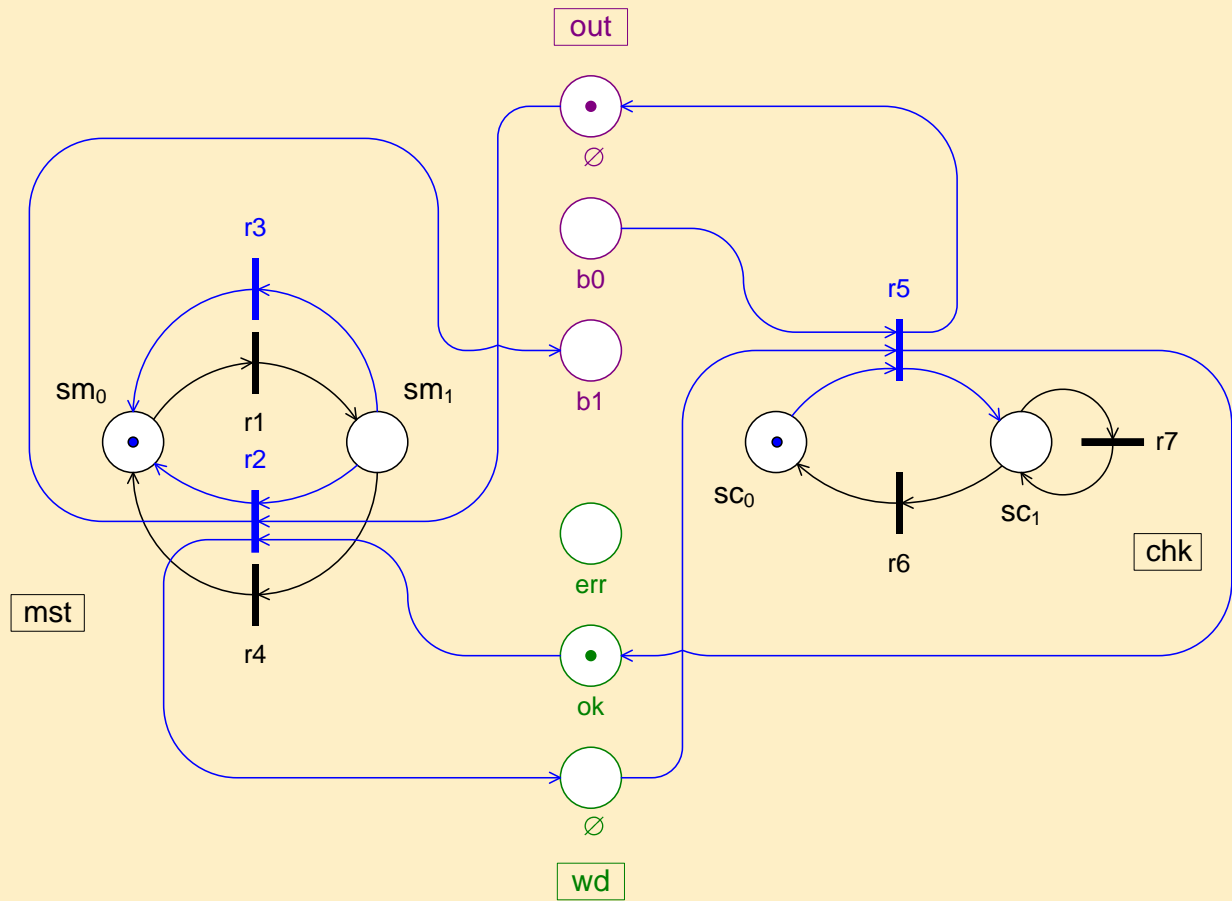


chk

r5:out.b0/wd.ok
r6:out.b1/wd.ok
r7:out.b0/wd.err



A csatornák modellje és a tüzelési szabályok



Széthajtogatás 2 kapacitású csatorna esetén

